

Yhdyskuntajätteen kierrättämisen tavoitteet ja haasteet

Jätehuoltopäivät 2019

Tampere

3.10.2019

Hanna Salmenperä SYKE, hanna.salmenpera@ymparisto.fi

Esityksen sisältö

- Haasteet (diat 3-4)
- Mallinnusta kierrätystavoitteiden saavuttamisen tueksi (diat 5-9)
- Ratkaisut: Monipuoliset keräysjärjestelmät (dia 10)
- Ratkaisut: Neuvonta (dia 11)
- Ratkaisut: PAYT; punnitukset ja kannustava jätetaksa (dia 12)
- Näkökulma tavoitteiden saavuttamiseen (dia 13)
- Lisää tietoa aiheesta (dia 14)

Yhdyskuntajätteen kierrätysaste ja tavoitteet

*Kuitupakkausten tilastointimenetelmään tehtiin muutos.

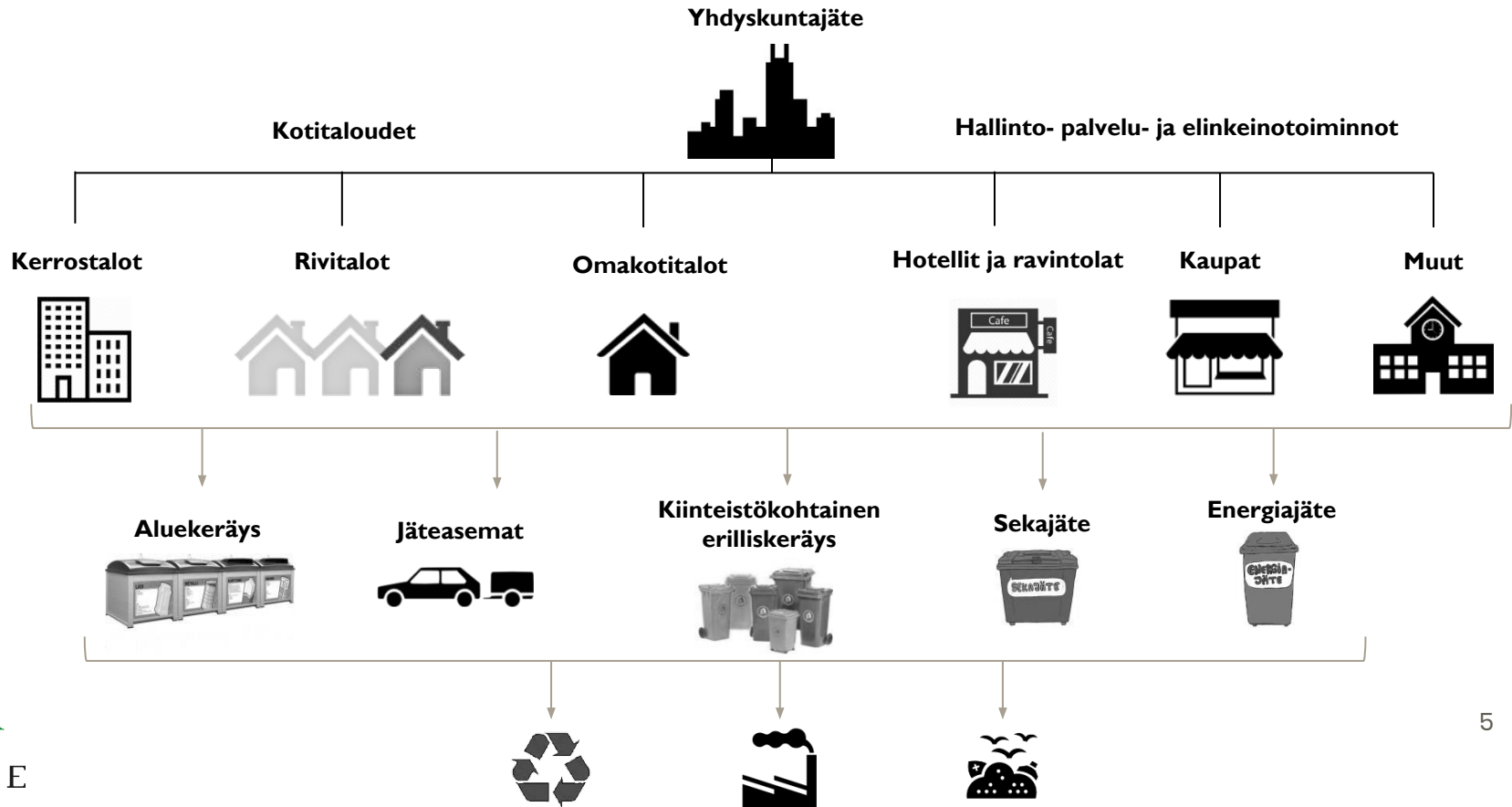
Huom. Uudet kierrätysasteen laskentamenetelmät madaltavat yhdyskuntajätteen ja pakkausjätteen kierrätysasteen nykyisiä tasoja muutamilla prosenttiyksiköillä

Lähde: YM 2019, Tilastokeskus

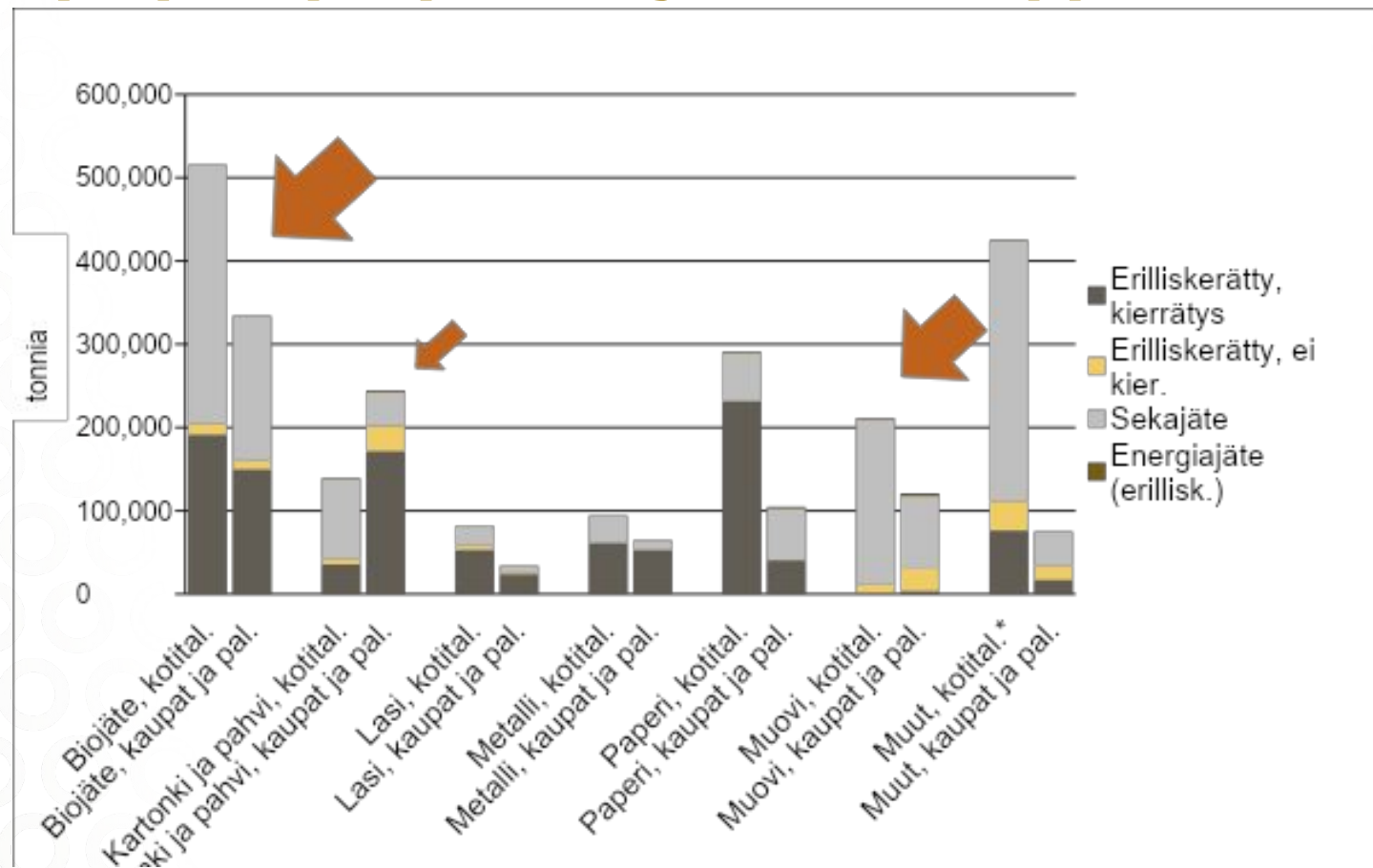
EU:n esille nostamat haasteet Suomen yhdyskuntajätehuollossa

- Erilliskeräysvelvollisuuksien liiallinen joustavuus
- Muuttuneesta lainsäädännöstä aiheutunut epävarmuus ja investointien väheneminen
- Vastuiden pirstaloituminen
- Tuottajavastuujärjestelmien organisoinnin tietty tehottomuus

Yhdyskuntajätteen kierrätysmalli

Syntyvät yhdyskuntajättemäärät (t)

Kiinteistökohtaisen erilliskeräyksen laajentamisen ja lajittelutehokkuuden kasvattamisen mahdollisuudet

Huomioita asumiseen liittyen:

- 84% väestöstä asui taajama-alueilla (2014) ja asemakaava-alueilla asui 75% (2014).
- Taajama-alueiden väestötiheys vuonna 2014 oli 662 as./km² kun se koko Suomen osalta oli 18 as./km².
- Taajamalla tarkoitetaan kaikkia vähintään 200 asukkaan rakennusryhmiä, joissa rakennusten välinen etäisyys ei yleensä ole 200 metriä suurempi (Tilastokeskus, 2018)

Elämyspolitiikka, tietopalvelu Luteri
© OpenStreetMapin tekijät
Maanmittauslaitos

Koko maata kattavien kotitalouksien erilliskeräysvelvoitteiden vaikutus yhdyskuntajätteen kierrätysasteeseen (55%).

Yhdyskuntajätteen kierrätysaste 2016		42,0 %		
Jätejae	Velvoiteraja	Oletettu lajittelutehokkuuden kasvu, %	Kierrätysasteen kasvu, %-yks.	Jakeen saanto kotitalouksien kiinteistökohtaisen keräyksen kokonaismäärästä, %*
Biojäte	Kaikki asunnot	10 %	6,2 %	65 %
Kartonki ja pahvi	Kaikki asunnot asemakaava-alueilla	30 %	0,89 %	50 %
Lasipakkaukset	Kaikki asunnot asemakaava-alueilla	10 %	0,35 %	66 %
Metalli	Kaikki asunnot asemakaava-alueilla	50 %	0,25 %	40 %
Muovipakkaukset	Kaikki asunnot asemakaava-alueilla	100 %	1,3 %	18 %
		Yht.	9,0 %	
Hallinto- palvelu- ja elinkeinotoiminnot			4,8 %	
Uusi kierrätysaste			55,8 %	

*Prosenttiosuus kuvaa jakeen kiinteistökohtaisen erilliskeräyksen määrän suhteessa jakeen kiinteistökohtaiseen erilliskeräykseen sekä sekajätteeseen päätyvään määrään. Laskelmassa on mukana vain kotitalouskiinteistöiltä kerätty jäte. Jäteasemille kotitalouksista toimitetut jätteet eivät ole mukana.

Erilliskeräyksen lisääminen: Lajittelun velvoiterajat

- Taajamatarkastelulla 55% kierrätysasteeseen yltäminen edellyttää
 - kotitalouksien osalta
 - Biojäte: kaikilta kiinteistöiltä - vaikutus kierrätys% on 6 % -yksikköä
 - Kartonkipakkaukset, lasipakkaukset, metalli, muovipakkaukset: keräys taajamista - vaikutus kierrätys% on 3 % -yksikköä
 - Kaikissa jakeissa oletettu kohtuullinen lajittelutehokkuuden nosto
 - hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan osalta
 - nostoa samassa suhteessa > 5 % -yksikköä

Erilliskeräyksen lisääminen ja lajittelutehokkuuden nosto:

Monipuoliset keräysjärjestelmät

- Mahdollistaa kustannus- ja ympäristötehokkuuden
- Monipuolisia keräysjärjestelmiä tarvitaan
 - Erilaisilla alueilla ja kiinteistöillä
 - Kattavaa keräystä - kustannushyödyt pienenevistä yksikkökustannuksista
- Monilokerokeräys taajamien pientaloalueilla
- Korttelikeräys soveltuvilla alueilla taajamissa
- Kimppakeräys pientaloalueilla taajamissa ja haja-asutusalueilla
- Yhteiskeräys pientaloalueilla taajamissa ja haja-asutusalueilla?
- Aluekeräys rakennettava tukemaan kiinteistökeräystä

Lajittelutehokkuuden nosto: Neuvonnan lisääminen

- Lajittelutehokkuutta voidaan kasvattaa mm. lisäämällä lajitteluneuvontaa
- Haasteet/ratkaisut:
 - Neuvontavastuut osin määrittelemättä
 - Resursointi
 - Oikeat kohderyhmät (kustannustehokkainta on kasvattaa lajittelutehokkuutta korkean palvelutason kiinteistöillä)
 - Yhteistyö neuvonnassa

Lajittelutehokkuuden nosto:

Jätepunnitukset ja kannustava jätetaksa

- Kattavan PAYT:n käyttö yhdyskuntajätehuollossa sisältää haasteita
 - ei-kuntavastuullisen jätehuolto ja kiinteistön järjestämä kuljetus
- Kunnan hoitamassa kuljetusjärjestelmässä edellyttää pitkäjänteistä suunnittelua, strategista päätöstä ja tapauskohtaisia muutoksia jätehuoltomääräyksiin ja jätetaksaan
- Käytännön ratkaisuksista riippuen painoperusteinen PAYT-järjestelmä on tehokas, mutta nostaa kustannuksia ja vaatii jatkuvaa panostusta neuvontaan
- Kokemusten mukaan kerryttää hyödyllistä määrätietoa jätelaitoksille
- Punnitukseen perustuvan PAYT-järjestelmän käyttöönottoa varten SYKE ja PJHOy laatinut tietopaketin

Huomiot kierrätysasteen tavoitteluun – tutkijan näkökulma

- Sääntely kiristyy
- Teknologia ja investoinnit
- Kierrätysmateriaalien markkinat
- Asenteet ja osaaminen
- Tietopohjan heikkoudet (järjestelmäkehitys ja resursointi)
 - Kotitalousjätepainotteinen, ei tietoa hallinto-palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätteestä
 - Valittu kuljetusjärjestelmä murentaa tietopohjaa
 - Parempaa koostumustietoa jätteen alkuperä huomioon ottaen (sekajätekoostumustutkimukset, kosteuskertoimet)
 - Yhdyskuntajätteissä olevat pakkaukset
 - Parempi tietopohja mahdollistaa tuleksellisten ohjauskeinojen

JÄTEKIVA:

Loppuraportti, erillisraportit sekä
policy brief

[https://tietokayttoon.fi/hankkeet/hanke-esittely/-/asset_publisher/yhdyskuntajätteen-kierratyksella-vauhtia-kiertotalouteen-jatekiva](https://tietokayttoon.fi/hankkeet/hanke-esittely/-/asset_publisher/ yhdyskuntajätteen-kierratyksella-vauhtia-kiertotalouteen-jatekiva)

LAJITEHO:

Loppuraportti, hinnoittelutyökalu
sekä yhteiskeräysselvitys

https://www.syke.fi/fi-FI/Tutkimus_kehittaminen/Tutkimus_ja_kehittamishankkeet/Hankkeet/Lajittelua_tehostavat_kaytannot_LAJITEHO

